

Polska Piastów

Polska Piastów

Mieszko I

Pierwsze wydarzenia opisane w podręczniku do historii Polski dotyczą najczęściej X wieku. Nie znaczy to jednak, że wcześniej nic się nie wydarzyło, a w X w. na mapie Europy nagle pojawiła się Polska. To, że podręczniki do historii zaczynają opis wydarzeń od X w., znaczy jedynie, że od tej daty powstawały wiarygodne źródła historyczne, które o nich informują. Wiarygodne, czyli znaczy takie, które opisują wydarzenia wspomniane też w innych źródłach.

Władcy legendarni ↓



Władcy historyczni ↑

Postać historyczna – jej istnienie nie budzi wątpliwości.

Postać legendarna – nie jest pewne, czy rzeczywiście istniała.



1. Jan Matejko, *Mieszko I*

Pierwszym historycznym władcą Polski był Mieszko I. O jego panowaniu wspomina kilka kronik. Znane są imiona jego przodków, ale z racji tego, że zostały wymienione tylko w jednej kronice, noszących te imiona uznaje się za legendarnych. Najstarszym znanym przodkiem Mieszka I, o którym wspomina kronikarz Gall Anonim, był Piast.

Zanim przejdę do samego Mieszka I, krótko wyjaśnię, skąd w ogóle wzięło się słowo „Polska”. Pochodzi ono najprawdopodobniej od nazwy plemienia Polan, a wyraz „Polanie” wziął się z kolei ze słowa „pole”. Jeśli będziecie kiedyś w Wielkopolsce, a więc w regionie, w którym ma swój początek historia Polski, szybko zrozumiecie, skąd ta nazwa. Tereny te są nizinne i płaskie, pełne urodzajnych ziem przeznaczanych właśnie na... pola.

Mieszko I jest niewątpliwie najbardziej znany z tego, że w 966 r. przyjął chrzest oraz zadeklarował chrześcijaństwo Polski. Władca doprowadził do tego dwadzieścia dwa lata przed Włodzimierzem I Wielkim, który „ochrzcił” Ruś. O ile różnica czasowa między wydarzeniami jest niewielka, to oba miały ogromny wpływ na dzisiejszą Polskę, Ukrainę, Białoruś i Rosję. Polska przyjęła chrzest za pośrednictwem Czech, włączając się w zachodni odłam⁶ chrześcijaństwa (ze stolicą w Rzymie). Ruś z kolei przyjęła ten sakrament⁷ z Bizancjum.

6 odłam – часть

7 sakrament – церковное таинство

Chociaż oficjalnie w X w. nie było jeszcze podziału na katolicyzm i prawosławie, to różnice między tymi odłamami chrześcijaństwa były już znaczne. Do najważniejszych można zaliczyć język: kraje, które przyjęły chrzest z Rzymu, używały alfabetu łacińskiego. Te państwa, do których chrześcijaństwo przyszło z Bizancjum, używały alfabetu greckiego. Dodatkowo w końcu IX w. bizantyjscy duchowni stworzyli cyrylicę, czyli alfabet przeznaczony do zapisu języków słowiańskich. To właśnie ze względu na to, że Polska przyjęła chrzest za pośrednictwem Rzymu, a Ruś za pośrednictwem Bizancjum, dziś po obu stronach rzeki Bug używany jest inny alfabet.



2. Jan Matejko, *Zaprowadzanie Chrześcijaństwa*

Przyjęcie chrztu z różnych ośrodków jest szczególnie widoczne na wschodniej granicy Polski – jeśli tam kiedyś zawitacie, szczególnie na Podlasie, z pewnością zwrócić

uwagę na to, że jest tam bardzo dużo cerkwi. Patrząc na mapę wschodnich granic państwa Mieszka I, można zauważyć, że dzisiejsza wschodnia granica Polski niemal się z nią pokrywa. Stąd też podlaskie cerkwie: chrystianizacja w tym regionie dokonywała się z dwóch stron – z zachodu (chrześcijaństwo łacińskie) i ze wschodu (chrześcijaństwo bizantyjskie). Prawosławni mieszkańcy Polski nie są więc żadnymi imigrantami, a po prostu rdzenną⁸ ludnością, której przodkowie przyjęli chrzest w obrządku bizantyjskim.



3. Cerkiew na Podlasiu

Przyjęcie chrztu z Rzymu wpłynęło również na fakt, że Polacy czuli się i nadal czują się częścią zachodniej kultury, a wszelkie próby zmiany tego stanu rzeczy (jak chociażby rusyfikacja w XIX w. czy okres komunistyczny w wieku XX) nie przyniosły rezultatu. Poczucie to ma swoje odzwierciedlenie w języku: Polak nigdy nie powie, że Polska leży w Europie Wschodniej, zawsze użyje określenia Europa Środkowa. Europa Wschodnia z polskiej perspektywy jednoznacznie kojarzy się z Białorusią, Ukrainą i europejską częścią Rosji. Wspomniałem, że wschodnia granica dzisiejszej Polski

8 rdzenny – исконный

i Polski z czasów Mieszka I niemal się pokrywają: dotyczy to również granic południowej i zachodniej.

Pojęcie Europy w języku polskim nie jest tożsame z Unią Europejską, jak w języku rosyjskim. Jeśli pochodzisz z Ukrainy lub Białorusi, a mówisz „u was w Europie”, mając na myśli Polskę, Polak może uznać, że nie uznajesz swojego kraju za część kontynentu europejskiego. Słowo „Europa” w języku polskim to pojęcie geograficzne.

Zachodnia granica państwa Mieszka przebiegała, podobnie jak dzisiaj, na rzekach – Odrze i Nysie Łużyckiej. W 972 r. w bitwie pod Cedynią wojska Mieszka I pokonały wojska niemieckie. Trzeba pamiętać o tym fakcie w związku z pojawiającą się czasem opinią, że miasta takie jak Szczecin czy Wrocław są w rzeczywistości bardziej niemieckie niż polskie, bo przecież częścią Polski stały się dopiero po II wojnie światowej. Tak naprawdę miasta te bardzo długo były częścią państwa polskiego, od którego zostały odłączone w późniejszym okresie, o czym będzie jeszcze mowa.

Porównywanie granic państwa polskiego w czasach panowania Mieszka I i współcześnie nasuwa wniosek, że różniły się one znacznie jedynie na północnym wschodzie. Tereny dzisiejszego województwa warmińsko-mazurskiego nie należały w X w. do Polski. Zamieszkane były przez Prusów, czyli wymarły naród bałtycki (krewni dzisiejszych Litwinów i Łotyszy), bardzo „trudnych” sąsiadów dla Polaków. Miało to swoje konsekwencje w późniejszych wydarzeniach.



4. Polska w czasach Mieszka I